

PRVI KORACI U SVIJET FILMA

priručnik za razvijanje
filmske pismenosti
u jaslicama

Jelena Alpeza
Maja Radošević

**FILMSKA
PISMENOST**

Prvi koraci u svijet filma:
priručnik za razvijanje
filmske pismenosti u jaslicama

Autorice

Jelena Alpeza
Maja Radošević

Izdavač

Hrvatski audiovizualni centar
Filmska pismenost
2024.

Za izdavača

Christopher Peter Marcich

Urednica

Ingrid Padjen Đurić

Grafička obrada i prijelom

Antonio Britvar

Ilustracije

Vecteezy.com

Fotografije

odgojiteljice i djeca Dječjeg vrtića Pčelica, Zagreb

ISBN 978-953-XXXX-XX-X

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem XXXXXXXXXX.

Hrvatski
audiovizualni
centar
Croatian Audiovisual Centre

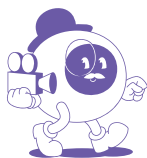

PRVI KORACI U SVIJET FILMA

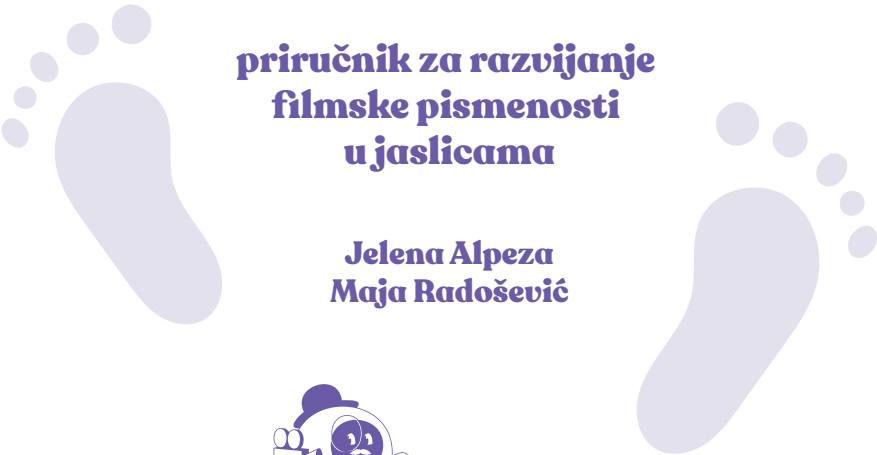

**priručnik za razvijanje
filmske pismenosti
u jaslicama**

**Jelena Alpeza
Maja Radošević**

**FILMSKA
PISMENOST**

Sadržaj

Predgovor	7
1. Poticanje vizualne percepcije	8
1.1. Igre svjetlom	9
2. Upoznavanje s osnovama fotografije	12
3. Uvod u animaciju	17
3.1. Optičke igračke i lutke za animaciju	17
4. Pokretne slike – od fotografije do GIF-a i stop animacije	22
5. Filmska izražajna sredstva – kadar, svjetlo, boja, zvuk	26
6. Filmske projekcije – razgovor, projekcija i analiza animiranog filma	31
7. Preporuka animiranih filmova	35

Predgovor

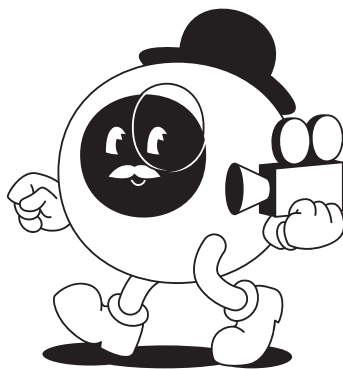
Priručnik *Prvi koraci u svijet filma* rezultat je naših osobnih interesa i ljubavi prema filmu, fotografiji i drugim medijima. Znanja i vještine usvojene na brojnim edukacijama iz područja medijske pismenosti svakodnevno implementiramo u radu s najmlađima. Namjera nam je bila svoja znanja, iskustva i brojne osmišljene aktivnosti podijeliti s vama sa željom da ćete u njima jednako uživati. Priručnik je namijenjen stručnjacima i entuzijastima koji rade s djecom rane dobi kako bi ih uveli u svijet filma. On može poslužiti kao vodič ka stvaranju dublje veze između djece i filma učeći ih kako da promatraju, razumiju i uživaju u ovom moćnom obliku umjetnosti.

Djeca se od najranije dobi susreću s raznim vizualnim i medijskim sadržajima među kojima film, osobito animirani, zauzima značajno mjesto. Iako se čini da animirani filmovi i videozapisi služe isključivo za zabavu, oni imaju i edukativni potencijal. Jaslička dob je

period intenzivnog kognitivnog i emocionalnog razvoja stoga je važno ponuditi prilagođeni filmski sadržaji koji može poticati rano učenje i razvijati pismenost na vizualnoj i narativnoj razini. Svrha medijskih i filmskih aktivnosti s djecom rane dobi je recepcija medija kroz igru i poticanje iskustvenog učenja. Cilj je omogućiti djeci da kroz prilagođene medijske i filmske sadržaje razviju osnovne sposobnosti promatranja, razumijevanja i emocionalnog reagiranja na vizualne medije. Kreativnim aktivnostima i vođenim gledanjem potičemo djecu da prepoznaju osnovne elemente priče, likove i emocije te počnu razlikovati stvarnost od fikcije čime se postavljaju temelji za daljnji razvoj filmske pismenosti.

Priručnik nudi strukturirane aktivnosti, smjernice za odabir odgovarajućih filmskih sadržaja kao i metode za poticanje filmske pismenosti.

Vaše autorice

Poticanje vizualne percepcije

1

Vizualna percepcija je sposobnost uočavanja, prepoznavanja i interpretiranja onoga što nas okružuje, a ključna je za cjelokupni razvoj djeteta. Razvija se kod djece od najranije dobi kao dio vizualno-motoričkog razvoja i važna je za funkciju šake i ruke. Kroz promatranje različitih boja, oblika, pokreta tijela i mimike, djeca stječu osnovne vještine koje su im potrebne za daljnje učenje i interakciju s okolinom. Razvijanje vizualne percepcije podupire djetetov kognitivni razvoj, potiče radoznalost, kreativnost te sposobnost učenja kroz igru. Djeca u dobi od dvije do tri godine su u procesu intenzivnog rasta i razvoja te je stoga važno ponuditi senzorne aktivnosti koje potiču razvoj vizualne percepcije.

Dijete je aktivno, energično, znatiželjno i kreativno biće čija mašta u trenu transformira obične i naoko nezanimljive predmete u čudesne, žive i neobične kreacije. Potičući dijete da promatra i istražuje svijet koji ga okružuje i izvan granica očekivanog i zadanog, otvaramo prostor za imaginaciju, kreaciju i jedinstven izričaj, a time utječemo na djetetovo samopouzdanje te poriv za stjecanjem novih znanja i vještina. U vrtičkoj svakodnevici fotografiramo dnevne aktivnosti i zanimljivosti. Promatrajući svoje okruženje, djeca bilježe njima dojmive prizore.

1.1. Igre svjetlom (svjetlo-sjena-boja)

Cilj aktivnosti je razvijanje vizualne percepcije kroz kreativne igre svjetlom i sjenom istraživanje boja, svjetlosnih efekata, imenovanje i razlikovanje boja i oblika.

Kompetencije

- razlikovanje boja, oblika i veličina
- opažanje i interpretacija svjetlosnih uzoraka i sjena
- upotreba svjetla kao sredstva kreativnog izražavanja
- bogaćenja rječnika vezanog uz boje, oblike i svjetlosne pojave
- suradnja i komunikacija s vršnjacima tijekom zajedničkih aktivnosti
- uživanje u vizualnim i estetskim aspektima svjetlosnih igara

Ishodi

- djeca će naučiti prepoznavati i imenovati osnovne boje kroz igru svjetlom
- djeca će razviti sposobnost prepoznavanja i razlikovanja različitih oblika stvorenih svjetlom i sjenama
- djeca će razviti komunikacijske vještine proširiti rječnik kroz razgovor o bojama i oblicima te doživljajima tijekom aktivnosti sa svjetlom
- djeca će izražavati osjećaje i doživljaje kroz svjetlosne igre, razvijajući emocionalnu svijest i izražavanje

Potrebni materijali

- ručne i stolne svjetiljke, rasvjeta s optičkim vlaknima, LED rasvjeta, reflektori
- grafoskop i svjetleći stol
- projektor (*Mathmos Space Projector*)
- transparentne folije i tkanine, PVC transparentni oblici, *Sensory blocks* geometrijski oblici, *Magnification Blocks*, *kaleidoskop*
(napomena: mogu se koristiti i drugi neoblikovani i didaktički materijali po potrebi)

Dob

- 2-3 godine

Način rada

- individualan rad
- rad u paru ili manjoj skupini

Aktivnost po koracima

Priprema

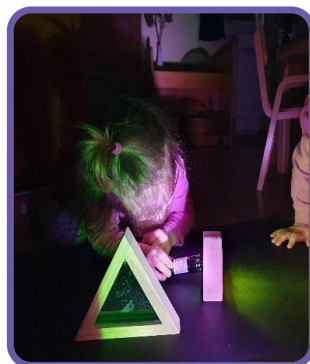
Odgojitelj u prostoru priprema različite poticaje. Za igru svjetlom i sjenama mogu se ponuditi ručne i stolne svjetiljke, reflektori, svjetiljke s optičkim vlaknima, grafoskop, svjetleći stol i transparentni materijali (papiri, tkanine različitih struktura, transparentni PVC oblici u bojama i različitih veličina, *Sensory blocks* geometrijski oblici, *Mathmos projector* i drugo).

Uvod

Odgojitelj djecu upoznaje s mogućnostima korištenja ponuđenih materijala te ih potiče da ih samostalno istražuju.

Aktivnost

Djeci se usmjerava pažnja na svjetlosne senzacije nastale kombinacijom različitih izvora svjetlosti: ručne svjetiljke i *Sensory blocks* geometrijski oblici, svjetiljke s optičkim vlaknima koje djeca taktilno istražuju, svjetlo grafoskopa i tkanine različitih struktura, svjetleći stol i različiti PVC transparentni oblici, senzorni projektor.

Upoznavanje s osnovama fotografije –

**Fotografirajmo svijet
koji nas okružuje**

A decorative graphic in the bottom left corner. It features a large, light brown hand shape holding a lightbulb. Inside the lightbulb is a large white number '2'. Several smaller, light brown circles of varying sizes are arranged in a trail from the top of the lightbulb towards the upper left, resembling bubbles or light rays.

2

Fotografija je snažno vizualno sredstvo komunikacije. Izrazita je njena sveprisutnost u medijskom okruženju. Film, računalne igre u svojoj osnovi sadrže upravo fotografiju. Fotografija je zanimljiva djeci rane dobi, a u današnje vrijeme kad su digitalni uređaji dostupni svima, upoznavanje djece s osnovama fotografije može pružiti bogato iskustvo kroz razvijanje kreativnosti, opažanja i sposobnosti izražavanja. Djecu se upoznaje s osnovnim tehničkim principima rada tijekom fotografiranja, pravilnim rukovanjem fotoaparatom i usmjerava se djetetova pažnja na prizor koji vidi kroz tražilo fotoaparata i zaslon pametnog telefona. Upotrebom fotografije i digitalnih medija djeca bolje uočavaju detalje i svjesnija su svog okruženja, razvijaju sposobnost vizualnog pripovijedanja i komuniciranja s okolinom. Time otvaramo prostor za uspješno usvajanje znanja, stjecanje novih vještina i sposobnosti te kreiranje zabavnih medijskih sadržaja za djecu i odrasle.

Cilj ove aktivnosti je usmjeravanje dječje pažnje na svijet koji ga okružuje, razvijanje sposobnosti opažanja i prepoznavanja elemenata iz neposredne okoline kao i poticanje kreativnog izražavanja kroz upotrebu fotografije.

Kompetencije

- jačanje spoznajnih vještina – uočavanje detalja, tekstura, oblika, boje
- upoznavanje s osnovnim funkcijama fotoaparata i kamera na mobilnim uređajima
- opažanje i interpretacija elemenata iz neposredne okoline uz upotrebu fotoaparata i mobilnih uređaja
- bogaćenje rječnika (osnovni dijelovi fotoaparata)
- suradnja i komunikacija s vršnjacima tijekom aktivnosti

Ishodi

- djeca će naučiti prepoznavati i imenovati osnovne dijelove i funkcije fotoaparata
- djeca će naučiti pravilno koristiti fotoaparat
- djeca će naučiti važnost svjetla u fotografiji

Dob

- 2-3 godine

Način rada

- individualan rad
- rad u paru ili manjoj skupini

Aktivnost po koracima

Priprema

Odgojitelj u prostoru priprema različite poticaje: fotografije različitih prizora, dječje fotoaparate, didaktičke materijale te razne prirodno neoblikovane materijale. Djecu se potiče na razgovor o prizorima na fotografijama, što na njima uočavaju, što im se sviđa, pažnja im se usmjerava na promatranja detalja u prostoru.

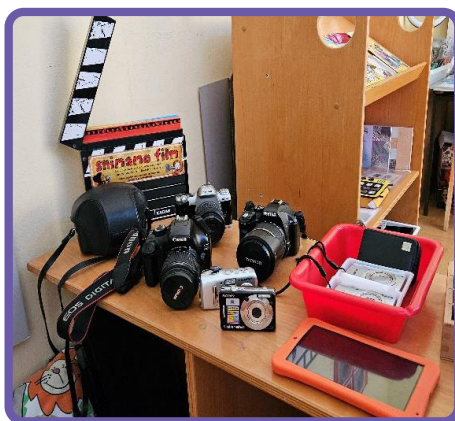
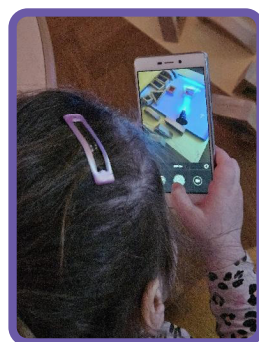
Uvod

Nakon što su istražili poticaje djeci se ponude dječji fotoaparati kojima ih se potakne na simboličku igru fotografiranja, a u likovnom centru izrada kartonskih fotoaparata.

Aktivnost

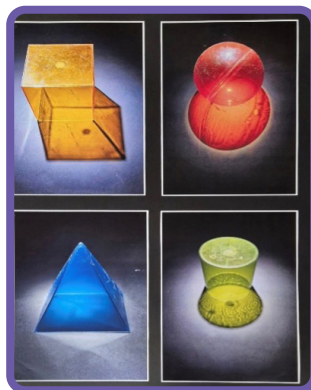
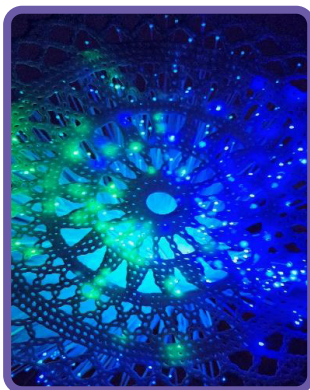
Odgojitelj pokazuje fotoaparati i demonstrira kao se uređaj koristi, pokazuje i imenuje osnovne dijelove fotoaparata: gumb koji služi za snimanje fotografije, tražilo, objektiv. Upućuje na važnost mirnog držanja fotoaparata i usmjera djecu da kroz tražilo pronađu željeni objekt za snimanje. Djeci se nude na manipulaciju analogni i digitalni fotoaparati te mobilni uređaji. Odgojitelj prati djecu tijekom rada, daje kratke upute, pomaže u slučaju potrebe.

Mogućnosti dodatnih aktivnosti

Odgojitelj prenosi fotografije na računalo koje se mogu zajednički gledati, iznositi impresije. Fotografije se mogu i isprintati te postaviti kao izložba u vrtiću ili drugom galerijskom prostoru. Mogu se organizirati radionice za djecu i roditelje s istom temom.

Uvod u animaciju

3

Djetetova prirodna znatiželja te želja za istraživanjem kroz igru i interakciju s različitim predmetima i materijalima prilika je za poticanje djetetove mašte, kreativnih rješenja te pronalaženje novih mogućnosti interpretacije. Aktivnostima s jednostavnim vizualnim elementima uvodimo djecu u osnove vizualnog pripovijedanja. Animacija, integrirana u rad s djecom može doprinijeti njihovom kognitivnom, socijalnom i emocionalnom razvoju. Pokretne slike i njihova transformacija iz amorfnog predmeta ili crteža u animirani pokret predstavlja priliku za razvijanje mašte, motoričkih sposobnosti te digitalnih vještina sukladno dobi. Djecu treba usmjeriti na percepciju pokreta u svakodnevnim situacijama, na primjer igračke koje se pomiču, lopta koja bacanjem mijenja smjer, time naglašavajući da pokret nastaje kad jedan objekt premještamo s jednog mjesta na drugo kao i izradom optičkih igračka kojima djeca na jednostavan i zabavan način mehaničkim putem mogu stvoriti iluziju pokreta. U sljedećim koracima može se ponuditi fotoaparat kojim će djeca bilježiti svaki pomak predmeta, igračke, lutke za animaciju, a niz tih slika predstavlja postupnu promjenu položaja predmeta. Brzim prikazivanjem snimljenih fotografija djeteta će uočiti neprekidan pokret, a to je važan korak u razumijevanju animacije. Snimljene fotografije djeca s odgojiteljem brzo pregledavaju na računalu, tabletu, fotoaparatu te se na taj način stvara dojam da se predmet kreće. To je ključan trenutak spoznaje da njihova kreacija nije samo niz fotografija, već *film* koji su sami stvorili. Cilj ovih aktivnosti je poticanje djeteta da ono kroz manipulaciju predmeta, a korištenjem fotoaparata i jednostavnih aplikacija, snimljenim fotografijama u nizu s malim pomacima stvara iluziju pokreta.

Kompetencije

- jačanje spoznajnih vještina kroz razumijevanje uzročno – posljedičnih veza
- jačanje vizualne percepcije
- poticanje rane kreativnosti i izražavanja
- razvoj fine motorike
- razvijanje osnovnih digitalnih vještina
- razvijanje osnovnih socijalnih vještina i suradnje s vršnjacima i odgojiteljima
- razvijanje pažnje, koncentracije i strpljenja kroz jednostavne aktivnosti
- razvijanje osjećaja postignuća i samopouzdanja

Ishodi

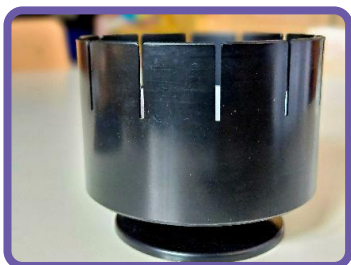
- djeca će razumjeti kako jedan pokret slijedi drugi te kako niz snimljenih fotografija stvara kontinuirani pokret
- djeca će prepoznavati razliku između statične slike i pokreta
- stvarajući jednostavne priče i pokret kroz animaciju djeca će istraživati kako kroz fotografiju mogu izraziti vlastite ideje
- pomičući sitne predmete djeca će vježbati svoju okulomotornu koordinaciju i opoziciju palac-kažiprst

- korištenjem jednostavnih aplikacija na digitalnim uređajima djeca će razvijati osnovne digitalne kompetencije
- kroz grupne aktivnosti djeca će učiti osnove dijeljenja i suradnje s drugima
- djeca će naučiti zadržati pažnju i koncentraciju tijekom kratkog vremena
- nakon što vide rezultat svog rada, djeca će osjetiti zadovoljstvo i ponos kreiranim sadržajem što pozitivno utječe na njihov osjećaj samopouzdanja

Potrebni materijali

- optičke igračke (zoetrope, thaumatrope, phenakistoscope, flipbook)
- karton, flomasteri, vatrani štapići, ljepljiva traka
- lutka za animaciju, Wooden Man didaktička igračka

Dob

- 2-3 godine

Način rada

- individualan rad
- u paru ili manjim grupama

Aktivnosti po koracima

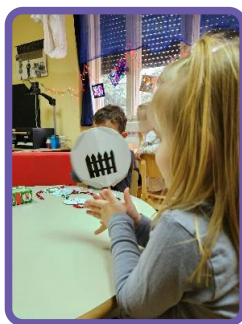
Svrha aktivnosti je upoznavanje jednostavnih optičkih igračaka kojom se potiče razvoj vizualne percepcije kroz razlikovanje i opažanje različitih vizualnih efekata te iluzija pokreta stvorenih manipulacijom optičkim igračkama.

Priprema

Djeci se ponude različite optičke igračke: *zoetrope*, *thaumatrope*, knjiga listanja (*flipbook*), *phenakistoscope*.

Uvod

Djecu se potiče na istraživanje, manipulaciju, igru optičkim igračkama.

Aktivnost

Na početku aktivnosti odgojitelj daje djeci vremena da istraže svaku igračku. Nakon toga im pokazuje funkciju i mogućnosti svake pojedine optičke igračke.

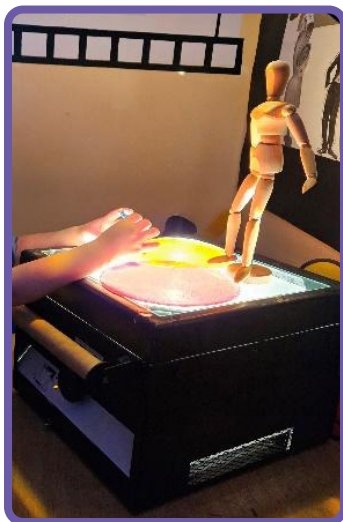
Djeci se ponudi izrada *Phenakistoscopa* (zvrkova). Unaprijed izrezani kartoni okruglog oblika (promjera 10 do 15 cm) s probušenom rupicom u sredini, flomasteri, vateni štapići, selotejp. Djeca kartone ukrašavaju flomasterima. Nakon toga se umeće vateni štapić koji se učvrsti ljepljivom trakom. Ukoliko je potrebno odgojitelj asistira.

Gotovu igračku dijete pokreće, a odgojitelj ga upućuje na uočavanje promjene koja nastaje manipulacijom.

Mogućnosti dodatnih aktivnosti

Fotografiranje različitih predmeta: lutka za animaciju, Wooden Man, razne figurice, plišane igračke, autići i drugo.

Pokretne slike –

**od fotografije do
GIF-a i stop animacije**

4

Uvodeći medijske sadržaje i aktivnosti u radu s najmlađima, osim zabave, važno je djetetu pružiti mogućnost iskustvenog učenja vlastitim djelovanjem. Osim rane kreativnosti i osnova upotrebe digitalnih tehnologija potičemo i djetetovo razumijevanje fotografije kako statičnog zapisa, a preko jednostavnih pokretnih slika kao što su GIF-ovi pa sve do složenijih tehnika kao što je stop animacija. Cilj ovih aktivnosti je potaknuti djetetovo razumijevanje procesa nastanka animiranog filma gdje dijete manipulacijom odabranih predmeta, a korištenjem jednostavnih digitalnih alata, tom predmetu mijenja funkciju te ga ožiljava. Zadovoljstvo koje dijete pritom osjeća doprinosi samopouzdanju i osjećaju vlastitog postignuća. Usvajanjem novih znanja i vještina dijete stječe digitalne, kreativne, socijalne vještine.

Kompetencije

- jačanje spoznajnih vještina kroz razumijevanje uzročno – posljedičnih veza
- jačanje vizualne percepcije
- poticanje rane kreativnosti i izražavanja
- razvijanje osnovnih digitalnih vještina
- razvijanje osnovnih socijalnih vještina i suradnje s vršnjacima i odgojiteljima
- razvijanje pažnje, koncentracije i strpljenja
- razvijanje osjećaja postignuća i samopouzdanja

Ishodi

- djeca će razumjeti kako jedan pokret slijedi drugi te kako niz snimljenih fotografija stvara kontinuirani pokret
- djeca će prepoznavati razliku između statične slike i pokreta
- stvarajući jednostavne priče i pokret kroz animaciju djeca će bolje razumjeti proces nastanka animacije
- korištenjem jednostavnih aplikacija na digitalnim uređajima djeca će razvijati osnovne digitalne kompetencije
- kroz grupne aktivnosti djeca će učiti osnove dijeljenja i suradnje s drugima
- djeca će naučiti zadržati pažnju i koncentraciju tijekom kratkog vremena

Potrebni materijali

• lutka za animaciju	• stativ
• didaktička igračka Wooden Man	• fotoaparat i/ili mobilni uređaj/tablet s aplikacijom za izradu GIF-a ili stop animacije (GIF Maker Editor, Stop Motion Studio)
• predmet ili igračka po djetetovom izboru	
• Studio za animaciju	• prijenosno računalo
• Snimamo film	

Dob

- 2-3 godine

Način rada

- individualan rad
- u paru ili manjim grupama

Aktivnosti po koracima

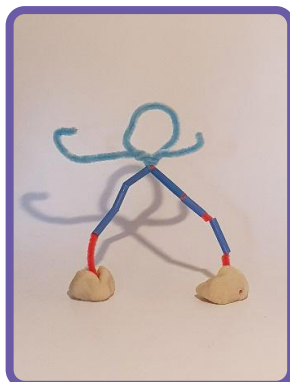
Svrha aktivnosti je potaknuti djetetovo razumijevanje procesa nastanka animiranog filma gdje dijete manipulacijom odabranih predmeta, a korištenjem jednostavnih digitalnih alata, tom predmetu mijenja funkciju te ga oživljava.

Priprema

Odgojitelj priprema poticaje u prostoru, postavlja mobilni uređaj na stativ, rasvjetu, priprema fotoaparate i tablete, lutku za animaciju, didaktičku igračku Wooden Man. Ponuđena didaktika postavlja se ciljano jer te lutke imaju zglobove te se mogu pomicati na različite načine.

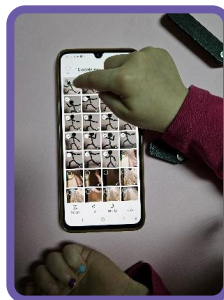
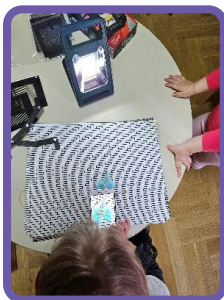
Uvod

Djecu se potiče na istraživanje i manipulaciju lutkama, predmetima i igračkama koje su odabrali.

Aktivnost

Na početku aktivnosti odgojitelj daje djeci vremena da istraže svaku igračku. Djeci se pokaže aplikacija za izradu GIF-a ili stop animacije te njene mogućnosti. Odgojitelj sa svakim djetetom individualno prolazi korake snimanja sličicu po sličicu s malim pomacima. Nakon individualnog rada djeca u manjim grupama ponavljaju postupak uz asistenciju odgojitelja po potrebi. Završene radove odgojitelj prenosi na računalo te ih zajedno pogledaju i o njima razgovaraju.

Mogućnost dodatnih aktivnosti

Izrada animiranog filma u tehnici stop animacije.

Filmska izražajna sredstva –

kadar, svjetlo,
boja, zvuk

A decorative graphic in the bottom left corner. It features a large, light brown, stylized hand shape that appears to be holding a large white number '5'. Above the hand, there are several smaller, light brown circles of varying sizes, arranged in a curved path that suggests motion or a trail.

5

Djeca najbolje uče iskustveno kroz igru. Važno je ponuditi aktivnosti koje su prilagođene njihovom uzrastu, a koje pobuđuju njihovu radoznalost i maštu. Jednostavnim primjerima djecu ćemo upoznati s osnovnim elementima filma: kadrom, svjetlom, bojom i zvukom. Kroz jednostavne aktivnosti djeca razvijaju osnovno razumijevanje filmskih izražajnih sredstava. Aktivnosti se provode kroz igru i međusobnu interakciju, poticanjem dječje kreativnosti kroz usvajanje novih pojmova na zabavan i njima razumljiv način. Cilj ovih aktivnosti je upoznati djecu s osnovnim filmskim izražajnim sredstvima kako bi kasnije mogli bolje razumjeti filmsku priču, način na koji ona nastaje i od čega se sastoji.

Kadar

Ciljanim promatranjem, usmjeravajući djetetovu pažnju kroz okvire različitih dimenzija i izreza, djetetova pažnja fokusira se na ciljani prizor. Djeca mogu kadar doživjeti kao dio okvira koji prikazuje jedan trenutak neke određene situacije. U toj situaciji dijete se koncentrira na jedan određeni prizor koji je dio šire slike. Važno je da razumiju da svaki prizor prenosi jedan poseban trenutak kojim se gradi priča. Kroz igru može početi djetetovo razumijevanje različitih kompozicija kadrova – predmeti u prostoru, igračke, prijatelji, priroda kao i razlika prizora iz blizine (detalji lica..) ili šire slike (prostor u cjelini, pejzaž...).

Svjetlo i boja

Jednostavnim aktivnostima kroz igre svjetlom i bojama djeca uče kako svjetlo mijenja izgled i oblik predmeta te kako i na koji način se stvaraju sjene. Svjetlo i boja mogu djelovati na raspoloženje i promjenu atmosfere kao i na emocije.

Zvuk

Zvuk i šumovi mogu pomoći u stvaranju atmosfere i razumijevanju radnje. Djeca kroz igru prepoznaju različite zvukove. Slušanjem zvukova iz prirode i svakodnevnog života kao što su: padanje kiše, šuštanje lišća, zvuk automobila, zvonjava telefona i drugo pokušavaju prepoznati ono što čuju. Djecu se može potaknuti da sami snimaju zvukove iz okoline kao naprimjer dječji smijeh, zvuk neke igračke, zvuk nekog instrumenta i drugo. Zvukove koje su snimili mogu se koristiti kao igre pogađanja ili kao zvučna pozadina neke jednostavne animacije.

Kompetencije

- jačanje spoznajnih vještina kroz razumijevanje uzročno – posljedičnih veza
- jačanje vizualne i slušne percepcije
- poticanje rane kreativnosti i izražavanja
- razvijanje osnovnih digitalnih vještina
- razvijanje osnovnih socijalnih vještina i suradnje s vršnjacima i odgojiteljima
- djeca će učiti prepoznavati i razumijevati emocionalne signale iz okoline
- razvijanje pažnje, koncentracije i strpljenja kroz jednostavne aktivnosti
- razvijanje osjećaja postignuća i samopouzdanja

Ishodi

- djeca će razumjeti kako razvijati sposobnost razumijevanja uzročno-posljedičnih veza kroz promišljanje o različitim elementima priče
- djeca će razvijati vizualnu i auditivnu percepciju učeći razlikovati osnovne elemente vizualne kompozicije te slušne elemente iz okoline
- kroz igru osnovnim filmskim izražajnim sredstvima djeca će razviti sposobnost kreativnog izražavanja
- korištenjem digitalnih uređaja djeca će usavršavati svoje digitalne kompetencije
- kroz grupne aktivnosti djeca će učiti osnove dijeljenja i suradnje s drugima
- djeca će naučiti zadržati pažnju i koncentraciju tijekom kratkog vremena
- nakon što vide rezultat svog rada, djeca će osjetiti zadovoljstvo i ponos kreiranim sadržajem što pozitivno utječe na njihov osjećaj samopouzdanja

Potrebni materijali

- karton različitih izreza i dimenzija, okviri za fotografije/slike
- različita rasvjeta prirodna i građena (stolna i ručna rasvjeta, LED rasvjeta, svjetiljke s optičkim vlaknima, reflektori, grafoskop, stol za animaciju)
- fotoaparat i mobilni uređaj za fotografiranje
- snimač zvuka
- neoblikovani didaktički materijali
- papiri velikih dimenzija u boji
- transparentni papiri i tkanine u boji

Dob

- 2-3 godine

Način rada

- individualan rad
- u paru ili manjim grupama

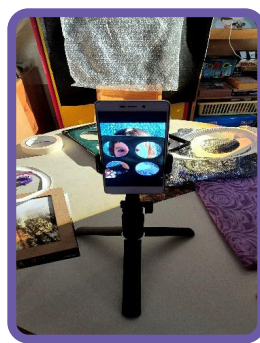

Aktivnosti po koracima

Svrha aktivnosti je potaknuti djetetovo razumijevanje osnovnih filmskih izražajnih sredstava kako bi kasnije mogli bolje razumjeti filmsku priču, način na koji ona nastaje i od čega se sastoji.

Priprema

Odgojitelj priprema poticaje u prostoru. Postavlja okvire za fotografije, kartonske okvire različitih dimenzija i izreza, rasvjetu, postavlja mobilni uređaj na stativ, priprema fotoaparate, neoblikovane materijale, papire u boji i tkanine, snimače zvuka.

Uvod

Djecu se potiče na istraživanje i manipulaciju ponuđenim materijalima.

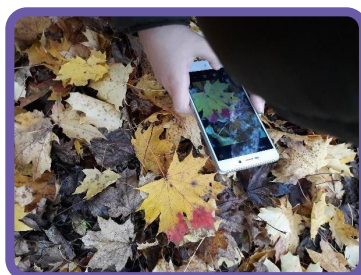
Aktivnost

Odgojitelj djeci postavlja poticajna pitanja, kao na primjer što vide kroz izrez okvira te ih potiče na verbaliziranje ili što vide kroz otvor cijevi. Podsjeća ih se na ranije aktivnosti fotografiranja i traženja prizora kroz tražilo fotoaparata. Odgojitelj često tijekom aktivnosti naglašava pojam kadra, svjetla, boje, zvuka s namjerom da djecu upozna s tim pojmovima te da ih s vremenom djeca usvoje i adekvatno koriste. Djeca fotografiraju odabrane prizore u prostoru koristeći ponuđene poticaje. Odgojitelj pokazuje princip rada snimača zvuka te djeca u prostoru pronalaze različite materijale i snimaju zvukove. Djeca rade individualno, u paru ili manjim grupama uz asistenciju odgojitelja po potrebi. Gotove radove odgojitelj prenosi na računalo te ih zajedno pogledaju i pre slušaju te o njima razgovaraju.

Mogućnost dodatnih aktivnosti

Tijekom boravka na zraku djeci se ponude fotoaparati, mobilni uređaji i snimači zvuka te se iste aktivnosti mogu provesti i u tom okruženju. Djeca mogu fotografirati isti prizor tijekom godine, na primjer drvo kroz godišnja doba.

Filmske projekcije – razgovor, projekcija i analiza animiranog filma

6

Provođenje filmske projekcije s djecom u dobi od 2 do 3 godine zahtijeva prilagođen pristup u skladu s njihovim razvojnim potrebama s naglaskom na vođeno i metodički pripremljeno gledanje uz odgojitelje. Važno je birati medijske sadržaje primjerene dobi djeteta pazeći na primjerenost i duljinu. Primjeren sadržaj koji odgovara ovoj dobi djece, s jednostavnom i razumljivom radnjom te jasnim slikama, može trajati maksimalno 10 minuta. To mogu biti animirani filmovi s umjerenim bojama i pokretima. Odabrani medijski sadržaji trebali bi biti vedre i jednostavna fabule vezane uz svakodnevne situacija njihovog okruženja. Cilj filmskih projekcija u vrtiću je pružiti djeci zabavno i razvojno korisno iskustvo vođenog gledanja filmova.

Kompetencije

- jačanje vizualne i slušne percepcije
- razvijanje pažnje i koncentracije na sadržaj
- razvoj kognitivnih sposobnosti
- djeca će učiti prepoznavati, razumijevati i verbalizirati emocionalne signale filmskog sadržaja
- poticanje mašte, kreativnosti i izražavanja
- razvijanje osnovnih socijalnih vještina

Ishodi

- djeca će učiti usmjeriti pažnju na vizualne i auditivne elemente filma
- djeca će naučiti zadržati pažnju i koncentraciju tijekom trajanja projekcije
- djeca će razviti sposobnost razumijevanja uzročno-posljedičnih veza kroz razumijevanje osnovnih elemenata priče
- djeca će moći prepoznati osnovne emocije prikazane u filmu i verbalizirati svoje osjećaje nakon projekcije
- djeca će nakon filma moći osmisliti vlastite priče povezane s likovima i situacijama iz filma
- djeca će nakon projekcije imati mogućnost dijeljenja dojmova i reakcija s vršnjacima

Potrebni materijali

- projektor, platno za projekciju i računalo
- meki jastuci, stolci
- zastori za zamračivanje prostora
- lutke (na prst, štapu, ginjol lutke, plošne lutke)
- paravan za malo kazalište i/ili kazalište sjena
- reflektor
- plastelin

Dob

- 2-3 godine

Način rada

- grupni rad

Aktivnosti po koracima

Svrha aktivnosti je uvesti dijete u svijet filma na zabavan i edukativan način.

Priprema

Odgojitelj odabire filmski sadržaj te priprema prostor za projekciju filma.

Uvod

Odgojitelj poticajnim pitanjima prije projekcije uvodi djecu u temu filma. Djeci se također mogu projicirati fotografije pojedinih kadrova ili scena iz filma kako bi dobili uvid u likove i tematiku. Pita ih se što misle da se dogodilo u tom prizoru ili kako su se likovi osjećali. Zbog potpunijeg doživljaja mogu im se ponuditi opuštajući elementi kao što su: rasvjeta u boji, ugodna glazba, zvukovi.

Aktivnosti tijekom projekcije

Tijekom projekcije djeca će komentirati radnju, postavljati pitanja, što je vezano uz dob djece, a odgojitelj odgovara i daljnjim pitanjima usmjerava dječju pažnju.

Aktivnosti nakon projekcije

Poticajnim pitanjima djeci se pomaže razumjeti viđeno i doživljeno. Mogu im se ponuditi razne vrste lutaka, kazalište sjena i rasvjetu ili likovni materijal kako bi kroz simboličku igru procesuirali viđeno.

Mogućnost dodatnih aktivnosti

Djeca se mogu ponuditi slikovnice vezano uz temu ili likove iz filma uspoređujući likove iz filma sa slikovnicom. Time povezujemo različite medije i dodatno potičemo djetetovo razumijevanje fabule filma.

Preporuke animiranih filmova

A decorative graphic in the bottom right corner consisting of a large, light brown foot print shape. Inside the foot print is a large white number '7'. Above the foot print are several smaller, light brown circles of varying sizes, arranged in a trail-like pattern.

7

Zbog izloženosti medijskim sadržajima djeca čine najosjetljiviju skupinu medijskih korisnika. Brojna istraživanja govore o utjecaju medija na djecu. Istraživanje provedeno u Republici Hrvatskoj pokazalo je da 35,9% anketiranih roditelja tvrdi kako njihova djeca već s godinu dana počinju gledati televizijski program (Brusić i sur., 2015). Dob djeteta utječe i na sposobnost razumijevanja medijskih poruka. Djecu privlače brze izmjene radnje, boje, zvuka. Djeca mogu imitirati jednostavne radnje i pokrete koje vide na televiziji, kao na primjer mahanje rukama i pljeskanje. Provedeno istraživanje 2017. godine Poliklinike za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba te Hrabrog telefona pokazalo je da sva predškolska djeca koja su bila uključena u istraživanje koriste barem jedan digitalni uređaj, a svoj mobitel posjeduje 6% predškolske djece, 4,2% svoj mobitel posjeduju djeca prije navršene četvrte godine života. Nadalje, 33% djece koristi digitalne medije za vrijeme obroka, a čak 90% prije spavanja (Poliklinika za zaštitu djece i mladih, 2017). Američko društvo pedijatara preporučuje roditeljima da izbjegavaju poticati djecu mlađu od dvije godine izlaganju medijskim sadržajima. U slučaju da su im djeca ipak izložena ti bi sadržaji trebali biti kvalitetni te bi ih djeca trebala gledati zajedno s roditeljima (Američko

društvo pedijatara, 2016), a u dječjem vrtiću zajedno s odgojiteljima. Doktorica znanosti M. Price Mitchell u svom članku *Impact of Media: Are We Over-Stimulating Young Children?* ističe upozorenja američkog pedijatra dr. Dimitri Christakisa na moguće posljedice ranog izlaganja mlađe djece medijskim sadržajima kao što su smanje na koncentraciju i impulzivnost, poteškoće u razvoju govora (2012). Jednosmjerna komunikacija, a kojoj su preko televizije i drugih pružatelja medijskih usluga djeca izložena, može imati posljedicu i na govor djeteta. Radnje brojnih animiranih filmova, oglasi između medijskih sadržaja prepuni su brze izmjene radnje, detalja, intenzivnih boja u prizorima, često glasnih i uznemirujućih zvukova.

Primjeri i preporuke animiranih filmova i serijala su: *Mišo i Robin*, *Danica*, *Piko*, *Prašćić Pepa*, *Miffy*, *Tomica i prijatelji*, *Yuhuhu*. Razlog tome je svakako radnja filma sporijeg ritma, jednostavne animacije i zvukova. Navedeni animirani filmovi uglavnom prikazuju različite problemske situacije s kojima se uglavnom susreću djeca jasličke dobi te nude i prihvatljiva rješenja. Sve odabrane medijske sadržaje bi odgojitelji trebali gledati zajedno s djecom, komentirati ih te pojašnjavati nejasnoće.

Zaključak

Poticanje filmske pismenosti u ranoj dobi i istraživanje vizualnog svijeta prilika je da djeca kroz igru i poticanje iskustvenog učenja razvijaju svoju kreativnost te uče o filmu i drugim medijima. Dobro osmišljene i strukturirane medijske aktivnosti prilagođene potrebama djece omogućavaju istraživanje filmskog jezika na pristupačan i zabavan način. Kroz igru i interaktivne aktivnosti djeca razvijaju sposobnost opažanja, naracije, emocionalne i socijalne inteligencije što doprinosi njihovom cjelokupnom razvoju. Filmska pismenost u ranom djetinjstvu predstavlja temelje za daljnje medijsko obrazovanje te obogaćuje dječje iskustvo učenja i stvaralaštva.

Kroz kreativne aktivnosti i vođeno gledanje cilj je potaknuti djecu da prepoznaju osnovne elemente priče, likove i emocije te počnu razlikovati stvarnost od fikcije čime se postavljaju temelji za daljnji razvoj filmske pismenosti.

Autorice

Jelena Alpeza magistra je ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, radi kao odgojiteljica u Dječjem vrtiću Pčelica u Zagrebu. Godinama se kontinuirano usavršava na području medijske pismenosti, a svoja iskustva i znanja implementira u svakodnevnom radu. Pokrenula je 2013. godine program medijske edukacije u dječjem vrtiću. Autorica je dva priručnika za poticanje medijske pismenosti djece rane i predškolske dobi pod pokroviteljstvom UNICEF-a i Agencije za elektroničke medije, objavljenih na portalu www.medijskapismenost.hr. Bila je voditeljica medijskih radionica za djecu i odrasle. Mentorirala je rad djece rane i predškolske dobi za sudjelovanje na međunarodnim i domaćim fotografskim i likovnim natjecanjima te izložbama. Dugogodišnja je suradnica Udruge Djeca susreću umjetnost u projektu Vrtić u kvartovskom kinu kao kontakt osoba i organizatorica brojnih projekcije te radionica za djecu i odgojitelje za vrtić u kojem je zaposlena. Zajedno s kolegicom i suradnicom Majom Radošević dobitnica je nagrade Medijski Sokrat za najboljeg učitelja medijske pismenosti u Republici Hrvatskoj u kategoriji predškolski odgoj za 2023. godinu te posebnog priznanja za drugi najbolji medijski projekt u 2024. godini.

Maja Radošević odgojiteljica je djece rane i predškolske dobi, zaposlena u Dječjem vrtiću Pčelica u Zagrebu. U zvanje odgojitelja mentora promovirana je dva puta. Kontinuirano se usavršava na području medijske pismenosti. Stečena znanja implementira u svakodnevni rad s djecom. Aktivno se uključuje u edukacije Hrvatskog fotosaveza i višegodišnja je polaznica Škole medijske kulture u Varaždinu. Izlaže na brojnim stručnim skupovima i konferencijama s temom medijske pismenosti. Bila je predavač na online akademiji Mliječni zub za pedagošku godinu 2022./23. Sudjeluje na nekoliko Erasmus+ K2 projekata, a s partnerima kreira portal „Fotografija kao alat za poticanje medijske pismenosti od najranije dobi“. Organizira brojne izložbe fotografija djece te sudjeluje i osobno na nekoliko skupnih izložbi fotografija. Zajedno s kolegicom i suradnicom Jelenom Alpeza dobitnica je nagrade Medijski Sokrat za najboljeg učitelja medijske pismenosti u Republici Hrvatskoj u kategoriji predškolski odgoj za 2023. godinu te posebnog priznanja za drugi najbolji medijski projekt u 2024. godini.

Popis literature

1. Alati i aplikacije – media.eduskills.plus Dostupno: <https://media.eduskills.plus/tool>
2. Alpeza, J. (2018). Razvoj medijske pismenosti – Radionica optičkih igračaka. Dostupno: <https://www.medijskapismenost.hr/wp-content/uploads/2018/04/radionica-optic%CC%8Ckih-igracaka-pdf>
3. Agencija za elektroničke medije (2016). Preporuke za zaštitu djece i sigurno korištenje elektroničkih medija. Dostupno: <https://www.aem.hr>
4. American Academy od Pediatrics (2016). American Academy of Pediatrics Announces New Recommendations for Children's Media Use. Dostupno na: <https://www.aap.org/en-us/about-the-aap/aap-press-room/Pages/American-Academy-of-Pediatrics-Announces-New-Recommendations-for-Childrens-Media-Use.aspx>
5. Brusić, R., Ciboci, L., Kanižaj, I., Labaš, D., Mališa, J., Marković, N., Osmančević, L., Rovis Brostandić, A., Vučenović, D., (2015). Komunikacija odgoja, odgoj komunicira – Emocionalna i medijska pismenost. Zagreb: Pragma
6. Filmski planovi – abeceda stvaranja filmskog sadržaja – Medijska pismenost. Dostupno: <https://www.medijskapismenost.hr/filmska-planovi-abeceda-stavranja-filmskog-sadrzaja/>
7. Kako nastaje animirani film: tradicionalna, stop i 3D animacija – Medijska pismenost Dostupno: <https://www.medijskapismenost.hr/kako-nastaje-animirani-film-tradicional-na-stop-i-3d-animacija/>
8. Kratka povijest animacije – Brojka Kreativnih Produkcija. Dostupno: <https://www.brojka.hr/kratka-povijest-animacije/>
9. Materijali za učitelje i roditelje – media.eduskills.plus Dostupno: <https://www.media.eduskills.plus/educators>
10. Napravite svoj film u tehnici stop-animacije – Medijska pismenost Dostupno: <https://www.medijskapismenost.hr/napravite-svoj-film-u-tehnici-stop-animacije/>
11. Price-Mitchell, M. (2012). Impact of Media: Are we Over Stimulating Young Children?. Roots of Action. Dostupno na: <https://www.rootsofaction.com>
12. Prvo nacionalno istraživanje o predškolskoj djeci pred malim ekranima (2017). Poliklinika za zaštitu djece i mladih Grada Zagreb, Hrabri telefon. Dostupno na: <https://udruga.hrabritelefon.hr>

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....